

Svar på skriftligt spörsmål SSS 618/2017 rd

Svar på skriftligt spörsmål om effekten av skadeersättningar till offer på utkomststödet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 618/2017 rd undertecknat av riksdagsledamot Kari Uotila /vänst:

Ämnar regeringen ändra lagen om utkomststöd så att ersättningar för sveda och värk eller fysisk olägenhet inte längre sänker utkomststödet?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Utkomststödet är den form av utkomstskydd som inom socialskyddssystemet beviljas i sista hand. Rätten till utkomststöd börjar när en person eller en familj har använt alla andra tillgängliga inkomster och medel för att trygga sin utkomst. Att utkomststödet beviljas i sista hand beror på att det endast förekommer vissa undantag till principen. Dessa framgår av 11 § i lagen om utkomststöd. Där förtecknas separat de inkomster som inte beaktas som inkomster vid beviljande av utkomststöd. Till dessa räknas bland annat förvärvsinkomster som anses ringa och understöd. Däremot omfattar dessa inte ersättningar för immateriell skada som betalas till brottsoffer. Större än ringa brottsskadeersättningar anses med stöd av denna paragraf vara disponibel inkomst vid utkomststöd. HFD:s beslut från 1999 bekräftar denna tolkning av lagen. I beslutet ansågs det vara motiverat att ålägga klienten att för sitt uppehålle använda den rätt så stora engångsbetalningen som klienten erhöll som brottsskadeersättning i sin helhet. Om klienten hade kunnat påvisa vissa kostnader som personen hen var tvungen att betala som brottsoffer, kan dessa ha dragits av från beloppet som ska beaktas.

Folkpensionsanstalten har fastställt att de utgifter som brottsoffer uppger ha orsakats av ett brott kan avdras från beloppet som ska anses vara inkomst. Till dessa kostnader kan även räknas kostnader för terapi som personen själv eller till och med dennes anhöriga är i behov av. Således är det även möjligt att på detta sätt lindra immateriellt lidande vid beviljande av utkomststöd. I egenskap av en riksomfattande aktör som tolkar lagen handlar Folkpensionsanstalten enhetligt i dessa situationer. Kommunernas praxis kan variera, även om denna tolkning har föreslagits tidigare i ministeriets handbok för dem som tillämpar lagen om utkomststöd. Till exempel lagen ger inte ett noggrant referensvärde för bedömning av ersättningens ringhet, utan innehållet i och beloppet av inkomster som ska anses vara ringa ska prövas av den som beviljar stödet.

Regeringen har i samarbete med Folkpensionsanstalten börjat utreda hur omfattande denna aktuella tolkningssituation är. Bland de ersättningar som betalas för immateriella skador finns främst ersättningar för sveda och värk som betalas för patientskador och ersättningar till brottsoffer för personskador och lidande. Enligt Folkpensionsanstaltens uppgifter är det på nationell nivå fråga om cirka tio avgöranden gällande ersättningar för brottsoffer och fyra patientskadeärenden per år. I dessa fall har ersättningarna i genomsnitt inte varit omfattande.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 618/2017 rd

Vid social- och hälsovårdsministeriet har man börjat utreda möjligheten att lösa saken genom tolkningsanvisningar. Det är fråga om en för individen exceptionell situation och därför måste beslutsfattande i regel ta i beaktande den individuella situationen. En beslutsfattare kan bedöma huruvida ersättningen kan anses vara ringa inkomst eller på basis av detta låta bli att beakta åtminstone en del av den. Även rådgivningen som gäller framförande av kostnaderna kan effektiviseras i samband med behandlingen av situationen. I samband med beredningen av överföringen av utkomststödet till FPA förutsätter riksdagen att behovet av en totalreform av lagen om utkomststöd följs upp och bedöms. Vid ministeriet arbetar man med detta i samarbete med dem som tillämpar lagen om utkomststöd. Enskilda lagändringar genomförs endast på särskilt vägande grunder, om problemet inte kan rimligtvis lösas med tolkningsanvisningar.

Helsingfors 5.2.2018

Familje- och omsorgsminister Annika Saarikko